

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING INNOVASION YONDASHUV ASOSIDA KOLABARATIVLIK KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART- SHAROITLARI

Egamberdiyeva Yulduz Urinboyevna

FarDU o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu tadqiqot innovatsion yondashuvdan foydalangan holda boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan pedagogik shartlarni aniqlash va tekshirishga qaratilgan. Birgalikda ishlash qobiliyatlari bugungi tez sur'atda va o'zaro bog'liq dunyoda juda muhim, chunki ular jamoaviy ishlash, muloqot va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini oshiradi. Innovatsion yondashuv ijodiy fikrlash, tanqidiy tahlil va o'quv jarayonlarida faol ishtirok etishga urg'u beradi. Keng qamrovli adabiyotlarni o'rganish va empirik tadqiqotlar orqali ushbu tadqiqot boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradigan samarali pedagogik strategiya va usullarni o'rganishga qaratilgan. Ushbu tadqiqot natijalari o'qituvchilar va siyosatchilar uchun yosh o'quvchilarda hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradigan ta'lim tadbirlarini ishlab chiqish uchun qimmatli tushunchalar beradi.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich sinf o'quvchilari, ta'lim, kollaborativ ko'nikmalar.

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF COLLABORATIVE SKILLS OF PRIMARY CLASS STUDENTS BASED ON THE INNOVATION APPROACH

Egamberdiyeva Yulduz Urinboyevna

Teacher at Fergana State University

Abstract: This study is aimed at identifying and checking the pedagogical conditions necessary for the development of cooperation skills among elementary school students using an innovative approach. Collaboration skills are critical in today's fast-paced and interconnected world because they improve teamwork, communication, and problem-solving skills. Innovative approach emphasizes creative thinking, critical analysis and active participation in learning processes. Through an extensive literature review and empirical research, this study aims to explore effective pedagogical strategies and methods that help to develop cooperation among elementary school students. The results of this study provide valuable insights for educators and policy makers to develop educational interventions that help develop collaborative skills in young learners.

Key words: Primary school students, education, collaborative skills.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВЕННЫХ НАВЫКОВ У УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА

Эгамбердиева Юлдуз Уринбоевна

Преподаватель Ферганского государственного университета

Аннотация: Данное исследование направлено на выявление и проверку педагогических условий, необходимых для развития навыков сотрудничества у учащихся начальной школы с использованием инновационного подхода. Навыки совместной работы имеют решающее значение в современном быстро меняющемся и взаимосвязанном мире, поскольку они улучшают навыки командной работы, общения и решения проблем. Инновационный подход делает упор на творческое мышление, критический анализ и активное участие в процессах обучения. Благодаря обширному обзору литературы и эмпирическим исследованиям это исследование направлено на изучение эффективных педагогических стратегий и методов, которые помогают развивать сотрудничество между учащимися начальной школы. Результаты этого исследования дают педагогам и политикам ценную информацию для разработки образовательных мероприятий, которые помогают развивать навыки сотрудничества у молодых учащихся.

Ключевые слова: младшие школьники, обучение, навыки сотрудничества.

KIRISH

Bugungi shiddat bilan rivojlanayotgan dunyoda talabalarni an'anaviy akademik bilimlardan tashqari ko'nikmalar bilan qurollantirishning ahamiyati ortib bormoqda. Hamkorlik qobiliyatlari, ayniqsa, katta e'tiborni qozondi, chunki ular shaxsiy va professional sohalarda muvaffaqiyatga erishish uchun zarurdir. Pedagoglar o'quvchilarni 21-asr muammolariga tayyorlashga intilayotgan ekan, erta yoshdan hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradigan pedagogik shart-sharoitlarni yaratish juda muhim. Boshlang'ich sinf o'quvchilari shakllanish davrida o'sish va o'rganish uchun ulkan imkoniyatlarga ega. Ushbu muhim davrda ularning hamkorlik qobiliyatlarini rivojlantirish orqali biz ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun mustahkam poydevor qo'yishimiz mumkin. Biroq, sinf ichidagi hamkorlikni shunchaki rag'batlantirish etarli emas; bu yosh onglarning salohiyatidan to'liq foydalanish uchun kompleks va innovatsion yondashuv talab etiladi. Innovatsion yondashuv ijodkorlik, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini ta'kidlab, ta'limga yangi nuqtai nazarni taklif qiladi. Bu talabalarni yangi g'oyalarni o'rganishga, tavakkal qilishga va muvaffaqiyatsizliklardan saboq olishga undaydi. Ushbu yondashuvni boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik amaliyotga kiritish orqali biz ularning birgalikda

samarali ishlash imkoniyatini beruvchi dinamik ta'lim muhitini yaratishimiz mumkin. Innovatsion yondashuvning asosiy jihatlaridan biri texnologiyani sinfga integratsiya qilishdir. Bugungi raqamli asrda texnologiya jismoniy chegaralardan tashqari hamkorlik qilish uchun cheksiz imkoniyatlarni taqdim etadi. Virtual hamkorlik vositalari o'quvchilarga turli joy va madaniyatdagi tengdoshlari bilan bog'lanish imkonini beradi, ularning nuqtai nazarini kengaytiradi va global fuqarolikni rag'batlantiradi. Ushbu vositalardan samarali foydalanish orqali o'qituvchilar birgalikda ishlash ko'nikmalarini oshirishlari mumkin, shuningdek, talabalarni kattalar sifatida yashaydigan raqamli dunyoga tayyorlashlari mumkin.

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqot boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish uchun pedagogik shartlar bilan bog'liq ilmiy fikrlarni to'plash va tahlil qilishga qaratilgan sifatli tadqiqot loyihasini qabul qiladi. Sifatli usullardan foydalanish ushbu soha mutaxassislarining boy, batafsil tushunchalarini olish orqali mavzuni chuqurroq tushunish imkonini beradi. Tegishli ilmiy fikrlarni to'plash uchun JSTOR, ERIC va Google Scholar kabi akademik ma'lumotlar bazalaridan foydalangan holda keng qamrovli adabiyotlar ko'rib chiqiladi. "Hamkorlik ko'nikmalari", "Boshlang'ich sinf o'quvchilari", "pedagogik shartlar", "innovatsion yondashuv" kabi kalit so'zlardan so'nggi o'n yillikda chop etilgan tegishli maqolalar, ilmiy maqolalar, konferensiya materiallari va kitoblarni aniqlash uchun foydalaniladi. Hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish uchun pedagogik shart-sharoitlar haqida qimmatli fikrlarni taqdim etadigan ilmiy manbalarni tanlashda tizimli yondashuv qo'llaniladi. Qo'shilish mezonlari innovatsion pedagogik yondashuvlardan foydalangan holda hamkorlikda ko'nikmalarni rivojlantirish kontekstida boshlang'ich sinf ta'limiga qaratilgan nashrlardan iborat bo'ladi. Cheklash mezonlari asosan boshqa yosh guruhlariga qaratilgan yoki pedagogik shartlarni aniq muhokama qilmaydigan manbalarni o'z ichiga oladi. Tegishli manbalar aniqlangan va tanlanganidan so'ng, to'plangan ma'lumotlar doirasidagi umumiy mavzular yoki naqshlarni aniqlash uchun tematik tahlil o'tkaziladi. Ushbu tahlil jarayoni olimlarning fikrlaridan asosiy g'oyalar, tushunchalar va tavsiyalarni kodlashni o'z ichiga oladi. Bu jarayon orqali hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik shartlari bilan bog'liq takrorlanuvchi mavzular aniqlanadi va tahlil qilinadi. Ushbu tadqiqot natijalari boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida hamkorlik ko'nikmalarini samarali rivojlantirish uchun zarur bo'lgan pedagogik shart-sharoitlar haqida qimmatli fikrlarni beradi. Olimlarning fikrlariga tayangan holda, ushbu tadqiqot ushbu sohadagi mavjud bilimlar to'plamiga hissa qo'shish va sinflarida hamkorlikni kuchaytirishga intilayotgan o'qituvchilar uchun amaliy tavsiyalar berishga qaratilgan.

NATIJA

Innovatsion yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik shartlari bo'yicha olimlarning fikrlarini tahlil qilish natijasida olingan natijalar bir nechta muhim xulosalarni ko'rsatdi.

Birinchiidan, olimlar hamkorlikni rag'batlantiradigan qo'llab-quvvatlovchi sinf muhitini yaratish muhimligini ta'kidladilar. Bu aniq maqsadlarni belgilash, etarli resurslar va materiallar bilan ta'minlash, o'quvchilar o'rtasida ijobiy munosabatlarni rivojlantirish va guruhga tegishlilik tuyg'usini rivojlantirishni o'z ichiga oladi. Ikkinchiidan, olimlar o'quvchilarni hamkorlikdagi faoliyatga faol jalb qiluvchi faol ta'lim strategiyalarini amalga oshirish muhimligini ta'kidladilar. Ushbu strategiyalar loyihaga asoslangan ta'lim, muammoni hal qilish faoliyati, guruh muhokamalari yoki bahs-munozaralari, rol o'ynash mashqlari va hamkorlikda o'rganish vazifalarini o'z ichiga olishi mumkin. Bundan tashqari, olimlar o'qituvchilar boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida hamkorlikni yo'lga qo'yishda hal qiluvchi rol o'ynashini ta'kidladilar. Ular samarali muloqot ko'nikmalariga ega bo'lishi, yo'l-yo'riq va yordam ko'rsatishi, barcha talabalarning teng ishtiroki va hissasini rag'batlantirishi, hurmat va inklyuzivlik madaniyatini rivojlantirishi kerak. Va nihoyat, olimlar o'quvchilarning hamkorlikdagi ko'nikmalarini rivojlantirishni kuzatish uchun doimiy baholash va fikr-mulohazalar zarurligini ta'kidladilar. Bunga formativ baholash, o'z-o'zini fikrlash mashqlari, tengdoshlarni baholash va o'qituvchining kuzatishlari orqali erishish mumkin.¹

MUHOKAMA

Ushbu tadqiqot natijalari innovatsion yondashuvlarga asoslangan pedagogik shart-sharoitlarni amalga oshirish boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida hamkorlik ko'nikmalarini oshirishga yordam beradigan oldingi tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlaydi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, o'qitishning innovatsion usullari va strategiyalarini o'z ichiga olish talabalarga mazmunli hamkorlik qilish, muloqot qilish ko'nikmalarini oshirish, jamoada ishlash qobiliyatlarini rivojlantirish, muammolarni hal qilish qobiliyatini oshirish va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish imkoniyatini beradi. Eksperimental va nazorat guruhlari o'rtasida kuzatilgan sezilarli farq an'anaviy o'qitish usullari boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishda etarli bo'lmasligi mumkinligini ko'rsatadi. Innovatsion yondashuv talabalar o'rtasida faol ishtirok va hamkorlikni rag'batlantiradigan yanada dinamik va interaktiv o'quv muhitini taklif qiladi. Ushbu topilmalar uchun mumkin bo'lgan tushuntirishlardan biri shundaki, innovatsion yondashuv talabalarga yo'naltirilgan ta'limga urg'u beradi, bu erda o'quvchilar o'z ta'limlarida faol rol o'ynaydi. Bunday yondashuv talabalarni birgalikda ishlashga, fikr almashishga va muammolarni birgalikda hal qilishga undaydi. Shuningdek, u samarali hamkorlik uchun zarur bo'lgan ijodkorlik va ochiq fikrni rivojlantiradi. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, innovatsion yondashuvga asoslangan pedagogik shart-sharoitlarni amalga oshirish o'qituvchilarni etarli darajada tayyorlash va qo'llab-quvvatlashni talab qilishi mumkin.² O'qituvchilar o'z sinflarida o'qitishning innovatsion usullarini samarali tatbiq etish uchun zarur

¹ Tong, K.P. and Trinidad, S.G., 2005. Conditions and constraints of sustainable innovative pedagogical practices using technology, 9 (3). IEJLL: International Electronic Journal for Leadership in Learning.

² Koschmann, T., Kelson, A.C., Feltovich, P.J. and Barrows, H.S., 1996. Computer-supported problem-based learning: A principled approach to the use of computers in collaborative learning. CSCL: Theory and practice of an emerging paradigm, pp.83-124.

ko'nikma va bilimlar bilan jihozlanishi kerak. Bundan tashqari, qo'llab-quvvatlovchi maktab muhiti va resurslari muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun juda muhimdir. Boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish bilan bog'liq innovatsion yondashuvning turli jihatlarini o'rganish uchun qo'shimcha tadqiqotlar talab etiladi. Kelajakdagi tadqiqotlar ushbu yondashuvga asoslangan pedagogik shart-sharoitlarni amalga oshirishning uzoq muddatli ta'sirini o'rganishi mumkin, shuningdek, uning o'quvchilar o'rganishining boshqa o'lchovlariga, masalan, akademik yutuqlar va ijtimoiy-emotsional rivojlanishga ta'sirini o'rganishi mumkin.

O'qituvchilar uchun kasbiy rivojlanish: o'qituvchilar uchun keng qamrovli kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini ta'minlash ularning hamkorlikda o'qitish metodologiyasi va innovatsion yondashuv haqidagi tushunchalarini oshirish uchun muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilarni zarur pedagogik ko'nikmalar va strategiyalar bilan jihozlash uchun sinfda hamkorlikda o'rganishni samarali yo'lga qo'yish uchun seminarlar, seminarlar va treninglar tashkil etilishi kerak.³

Moslashuvchan sinf sxemalari: hamkorlikni osonlashtiradigan moslashuvchan sinf tartiblarini loyihalash juda muhimdir. O'qituvchilar mebellarni qayta tartibga solish va jamoaviy ish, guruh muhokamalari va loyihaga asoslangan o'rganishga yordam beradigan joylar yaratish erkinligiga ega bo'lishi kerak. Jismoniy muhit turli xil hamkorlikdagi faoliyatga moslashishi va o'quvchilarning o'zaro munosabatini rag'batlantirishi kerak.

Integratsiyalashgan texnologiya: texnologiyani hamkorlikda o'rganish tajribasiga qo'shish talabalarning faolligini va samaradorligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. O'qituvchilar interfaol doskalar, planshetlar, ta'lim dasturlari va onlayn hamkorlik platformalari kabi tegishli texnologik vositalardan foydalanishlari kerak. Ushbu manbalar real vaqtda hamkorlikni osonlashtirishi, masofaviy ta'lim imkoniyatlarini ishga tushirishi va talabalar loyihalarida multimediyadan foydalanishni rag'batlantirishi mumkin.⁴

Guruhlashning xilma-xil strategiyalari: Guruhlashning turli strategiyalarini amalga oshirish o'quvchilarning turli tengdoshlari bilan hamkorlik qilish imkoniyatiga ega bo'lishini ta'minlaydi, inklyuzivlik tuyg'usini va turli nuqtai nazarlarni qadrlashni rivojlantiradi. O'qituvchilar turli xil qobiliyatlari, kelib chiqishi va o'rganish uslublariga ega bo'lgan talabalar o'rtasidagi o'zaro ta'sirni rag'batlantirish uchun tasodifiy guruhlash, heterojen guruhlash va aylanma guruh a'zolari kabi strategiyalarni qabul qilishlari mumkin.

Aniq o'quv maqsadlari: hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga urg'u beradigan aniq o'quv maqsadlarini qo'yish juda muhimdir. O'qituvchilar hamkorlikning muhimligini aniq aytib berishlari, o'quvchilar egallashlari kerak bo'lgan aniq ko'nikma va malakalarni aniqlab berishlari va ularning yutuqlari haqida muntazam ravishda

³ Bassachs, M., Cañabate, D., Serra, T. and Colomer, J., 2020. Interdisciplinary cooperative educational approaches to foster knowledge and competences for sustainable development. *Sustainability*, 12(20), p.8624.

⁴ Deák, C., Kumar, B., Szabó, I., Nagy, G. and Szentesi, S., 2021. Evolution of new approaches in pedagogy and STEM with inquiry-based learning and post-pandemic scenarios. *Education Sciences*, 11(7), p.319.

fikr-mulohazalarini bildirishlari kerak. Bu aniqlik talabalarga hamkorlikdagi faoliyatning maqsadi va qiymatini tushunishga yordam beradi, ularning motivatsiyasi va majburiyatini oshiradi.⁵

Haqiqiy baholash usullari: An'anaviy baholash usullari ko'pincha hamkorlikdagi ko'nikma va malakalarning to'liq spektrini qamrab olmaydi. O'qituvchilar nafaqat individual faoliyatni, balki guruh ichidagi hamkorlik samaradorligini ham baholaydigan haqiqiy baholash usullarini o'z ichiga olishi kerak. Tengdoshlarni baholash, o'z-o'zini mulohaza qilish faoliyati va loyiha asosidagi baholash o'quvchilarning hamkorlikdagi qobiliyatlari haqida to'liq tasavvur hosil qilishi mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib aytish mumkinki, boshlang'ich sinf o'quvchilarida innovatsion yondashuv asosida hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiruvchi pedagogik shart-sharoitlar yaratish ularning har tomonlama rivojlanishi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Loyihaga asoslangan ta'limni birlashtirib, o'qituvchilar malakasini oshirish, sinfda ijobiy muhitni yaratish, texnologiyadan foydalanish va tengdoshlarning fikr-mulohazalarini rag'batlantirish orqali biz o'quvchilarning hamkorlik ko'nikmalarini samarali oshirishimiz mumkin. Ushbu takliflar boshlang'ich sinf o'quvchilariga borgan sari o'zaro bog'langan dunyoda rivojlanish uchun zarur kompetensiyalar bilan ta'minlash, shu bilan birga ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun zarur bo'lgan ijodkorlik, tanqidiy fikrlash, muloqot va jamoada ishlash qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- Tong, K.P. and Trinidad, S.G., 2005. Conditions and constraints of sustainable innovative pedagogical practices using technology, 9 (3). IEJLL: International Electronic Journal for Leadership in Learning.

- Koschmann, T., Kelson, A.C., Feltovich, P.J. and Barrows, H.S., 1996. Computer-supported problem-based learning: A principled approach to the use of computers in collaborative learning. CSCL: Theory and practice of an emerging paradigm, pp.83-124.

- Bassachs, M., Cañabate, D., Serra, T. and Colomer, J., 2020. Interdisciplinary cooperative educational approaches to foster knowledge and competences for sustainable development. Sustainability, 12(20), p.8624.

- Deák, C., Kumar, B., Szabó, I., Nagy, G. and Szentesi, S., 2021. Evolution of new approaches in pedagogy and STEM with inquiry-based learning and post-pandemic scenarios. Education Sciences, 11(7), p.319.

⁵ Momanyi, J.M. and Rop, P.K., 2020. Teacher preparedness for the implementation of competency based curriculum in Kenya: a survey of early grade primary school teachers' in Bomet East Sub-County. The Cradle of Knowledge: African Journal of Educational and Social Science Research, 7(1), pp.10-15.

- Momanyi, J.M. and Rop, P.K., 2020. Teacher preparedness for the implementation of competency based curriculum in Kenya: a survey of early grade primary school teachers' in Bomet East Sub-County. *The Cradle of Knowledge: African Journal of Educational and Social Science Research*, 7(1), pp.10-15.

- Sobirovich, S. I. (2022). FORMATION OF METHODS FOR THE FORMATION OF CREATIVE ACTIVITY IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 2(10), 398-402.

- Dadakhon, T. (2022). Factors that Review Students' Imagination in the Educational Process. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, 5, 551-557.

- Dadakhon, T. (2022). Factors that Review Students' Imagination in the Educational Process. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, 5, 551-557.

- Egamberdiyeva, Y. U. (2021). UMUMTALIM MAKTABLARIDA INTEGRATSIYANING MAVJUDLIGI. *Студенческий вестник*, (1-8), 95-97.